

**Zpráva o činnosti národního korespondenta pro mimořádné události,
trestné činy v dopravě, proti životnímu prostředí a pro ochranu
kulturních památek za rok 2021**

**JUDr. Miroslav Růžička, Ph.D.
Mgr. Kateřina Weissová
Mgr. Václav Kotas, LL.M.**

V Brně dne 8. února 2022
1 SPR 51/2022

I. Úvod

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2020 zmiňovala výslovně poznatky k **trestné činnosti v dopravě a k environmentální kriminalitě**. V podrobnostech srov. tuto zprávu na webovém odkazu <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyšsiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2020/>.

Je tam připojena i **zpráva národního korespondenta pro mimořádné události, trestné činy v dopravě, proti životnímu prostředí a pro ochranu kulturních památek za rok 2020**.

https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/06/Doprava_2020.pdf.

Zatím nejsou k dispozici přesné statistické údaje za rok 2021, pokud jde o stíhané a obžalované osoby podle statistických listů trestních. Ty budou k dispozici až zřejmě kolem dne 15. 3. 2022 v souvislosti s přípravou zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2021.

Jsou k dispozici jen statistické údaje z policejní statistiky za období ledna až prosince 2021.

<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2021.aspx>.

Viz také mapy kriminality:

<https://kriminalita.policie.cz/>.

Zdá se, že oproti roku 2019, kdy se po několika letech kriminalita zvýšila, a to o 3,5 %, stejně jako v roce 2020 i v roce 2021 byl zaznamenán trend zcela opačný, otázkou je, jaký měl na uvedenou skutečnost dopad epidemie COVID-19, v roce 2020 šlo o snížení o **16,9 %**, v roce 2021 šlo o další pokles, jak naznačovaly také předběžné údaje, tedy o **7,4 %**.

<https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2021.aspx>

V průběhu loňského roku platila na území České republiky různá omezení ve spojitosti s pandemií COVID-19, která výrazně omezovala mobilitu osob, konání veřejných akcí, provozování podniků a zařízení, ve kterých pravidelně docházelo k větší kumulaci osob a tím i zvýšenému riziku výskytu trestné činnosti.

Policie zmiňuje hlavní důvody, proč je z dlouhodobého pohledu kriminalita na historicky nejnižší úrovni, jsou dle jejího úsudku následující:

- Opatření proti pandemii COVID-19 a s tím související snížení mobility osob a omezení veřejných či veřejnosti přístupných aktivit.
- Optimalizace statistického vykazování v rámci policejní statistiky a s tím související pohyby v jednotlivých subkategorích.
- Novelizace trestního zákoníku provedená s účinností od 1. 10. 2020 (zákon č. 333/2020 Sb.), kdy došlo ke změně dolní hranice výše škody při kvalifikaci trestného činu na 10 000 Kč (důležitý faktor při sledování víceletých trendů).

- Zefektivnění práce policistů a kriminalistů při objasňování trestné činnosti, důraz na viditelný výkon služby a zacílení na využívání dostupných nástrojů pro odhalování kriminality.¹

Pokles kriminality je z hlediska vytížení orgánů činných v trestním řízení vyvážen narůstající závažností a sofistikovaností trestné činnosti. Jedná se o stále se zvyšující promyšlenost a propracovanost modu operandi, páčání trestné činnosti se zahraničním prvkem, využívání rozličných institutů soukromého práva k zastření skutečné povahy protiprávního jednání včetně složitých přeměn společností se zapojením zahraničních právnických osob, a již v minulých letech zaznamenané páčání trestné činnosti prostřednictvím tzv. prázdných schránek, jejichž statutárními orgány jsou zpravidla státní občané států vně Evropské unie anebo nezjištěné osoby prokazující se padělanými cizozemskými doklady.

Obecný pokles mobility a interpersonálních kontaktů jakožto vedlejší důsledek protiepidemických vládních opatření způsobil změnu ve způsobu páčání trestné činnosti, a současně přispěl k již v posledních letech vzrůstajícímu trendu přesunu trestné činnosti do kyberprostoru. Příмым důsledkem pandemie je pak jistá změna ve skladbě trestné činnosti, zejména pak zvýšení počtu registrovaných trestných činů šíření nakažlivé lidské nemoci podle § 152 a § 153 trestního zákoníku, páchaných zaviněným šířením nemoci COVID-19. V souvislosti s certifikáty EU COVID se čím dál častěji objevují případy jejich padělání, které naplňují skutkovou podstatu trestného činu padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 trestního zákoníku.²

II. Poznatky k některým oblastem kriminality spadajícím do působnosti národního korespondenta

1. Mimořádné události

Mimořádné události šetřené Drážní inspekcí jsou uvedeny na webovém odkazu:

<http://www.dicr.cz/mimoradne-udalosti-z-roku-2021>.

Podrobnější statistika včetně tabulek viz:

<http://www.dicr.cz/statistiky-mimoradnych-udalosti>

Jsou tam uvedeny i informace o **smrtných nehodách na železničních přejezdech**.

Na webových stránkách Hasičského záchranného sboru je obsažen následující přehled:

<https://www.hzscr.cz/clanek/pozary-v-ceske-republice-tydenni-prehledy-s-vybranymi-pozary-za-rok-2021-od-4-1-2021.aspx>.

¹ Viz „Vývoj registrované kriminality v roce 2021 [Bilanční tisková zpráva]“, na webové stránce: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2021.aspx>.

² Srov. podklad Nejvyššího státního zastupitelství pro Ministerstvo vnitra ke Zprávě o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2021 ze dne 28. 1. 2022 sp. zn. 1 SL 149/2021.

Zpráva o činnosti HZS, ovšem jen za rok 2020, je na webovém odkazu:

<https://www.hzscr.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-za-rok-2020.aspx>.

2. Trestné činy v dopravě, zejména silniční

Pokud jde o **trestné činy v dopravě**, údaje za první pololetí roku 2021 lze zjistit na webovém odkazu:

[https://www.mdcrcz.cz/getattachment/Statistiky/Silnicni-doprava/Statistiky-k-bodovemu-hodnoceni/Statistiky-bodovanych-ridicu/Statistiky-bodovanych-ridicu-za-rok-2020-\(1\)/BS2021A-1.pdf.aspx](https://www.mdcrcz.cz/getattachment/Statistiky/Silnicni-doprava/Statistiky-k-bodovemu-hodnoceni/Statistiky-bodovanych-ridicu/Statistiky-bodovanych-ridicu-za-rok-2020-(1)/BS2021A-1.pdf.aspx).

Jsou zde i údaje za celý rok 2020.

<https://www.mdcrcz.cz/getattachment/Statistiky/Silnicni-doprava/Statistiky-k-bodovemu-hodnoceni/Statistiky-bodovanych-ridicu/Statistiky-bodovanych-ridicu-za-rok-2020/BS2020A-2.pdf.aspx>.

Jde tu o statistiku bodového hodnocení řidičů, lze však zjistit typové případy porušení povinností řidičů včetně trestných činů, jichž se měli dopustit.

Vyhodnocení dopravní nehodovosti je na následujícím webovém odkazu:

<https://www.policie.cz/clanek/vyhodnoceni-dopravni-nehodovosti-2021.aspx>.

Důvodně lze usuzovat – na základě znalosti trendů z předchozích let i při zohlednění faktu, že výskyt některých trestných činů v silniční dopravě významně závisí na subjektivních faktorech, zejména na počtu akcí a kontrol Policie ČR v daném roce (to se týká např. trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku nebo trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 trestního zákoníku), kdežto výskyt nedbalostních trestných činů v silniční dopravě nelze nikdy dopředu odhadnout – že **stav a vývoj kriminality v uvedené oblasti v roce 2021 bude vykazovat tendenci ke stagnaci či nevýraznému nárůstu**. Odhady jsou ošidnou záležitostí vzhledem k tomu, že v roce 2020 se mělo za to, že nastane stagnace či pokles, byl naopak zaznamenán vzestup. V tomto ohledu srov. tabulku II/7a ze zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2020 a údaje uvedené v textové části zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2020.

Konkrétní statistické údaje budou aktualizovány, jakmile budou k dispozici údaje za rok 2021.

V roce 2021 již nepřetržoval zásadní aplikační problém – **drogy za volantem, protože k jeho vyřešení zásadně přispělo stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2020 sp. zn. Tpjn 300/2020 (srov. č. 2/2020 Sb. rozh.-stan.)**. Podkladem k jeho vydání byl i podnět nejvyššího státního zástupce ze dne 11. 5. 2020 sp. zn. 1 SL 749/2019.

Ke stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu srov. následující webový odkaz:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/9B389B8DE6A6352AC1258630003C98F7?openDocument&Highlight=0,null,

Odůvodnění tohoto stanoviska uvádí velmi podrobně vývoj aplikační praxe jak před vydáním pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 5/2019, o stanovení

hodnot jiných návykových látek než alkoholu, při jejichž dosažení se osoba nachází ve stavu vylučujícím způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost ve smyslu § 274 odst. 1 trestního zákoníku, tak i po vydání tohoto pokynu obecné povahy.

Pokud jde o oblast trestných činů v silniční, popř. železniční dopravě, uskutečnil se ve dnech 2. – 3. 9. 2020 **X. Národní kongres „Dopravní úrazovost. Znalectví v ČR“**, v Mikulově, hotel Galant, bylo zde předneseno vystoupení k tématu „**K nebezpečné jízdě v silniční (železniční) dopravě**“ JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D. Srov.:

<http://symma.cz/dopravniurazovost/>.

http://symma.cz/dopravniurazovost/down/du_2021_program.pdf.

S ohledem na specifickou povahu tohoto druhu trestné činnosti, speciální metodologii vyšetřování trestných činů v dopravě a problematiku kvalifikace subjektivní stránky jsou z nelegislativních opatření stěžejní zejména pravidelně pořádané vzdělávací akce. V tomto směru byl značný důraz kladen na vzdělávací a metodologickou činnost. I přes epidemii COVID-19 se v roce 2021 uskutečnila celá řada vzdělávacích akcí, a to:

Seminář Justiční akademie ve dnech 7. – 9. 4. 2021 (online):

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=11584.

Seminář Justiční akademie dne 4. 11. 2021 (prezenčně):

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=12019.

Celorepublikový seminář specialistů Služby kriminální policie a vyšetřování po linii dopravních nehod ve dnech 4. – 5. 10. 2021 v hotelu Šumava v Kašperských Horách.

3. Enviromentální kriminalita

Pokud jde o oblast **enviromentální kriminality**, lze rovněž odkázat na poznatky zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2020.

Podle předběžného vyhodnocení v roce 2021 ve srovnání s loňským rokem nedošlo v oblasti enviromentální kriminality k výrazným změnám.

Jedním z nejzávažnějších případů za několik posledních let byla ekologická havárie na řece Bečvě v roce 2020. Obdobně na přelomu roku 2020 a 2021 došlo k úhynu velkého množství ryb v Labi v důsledku úniku neznámé chemické látky. Tyto případy jsou jasným signálem pro zpřísnování opatření při nakládání s nebezpečnými odpady, otevírají otázku vyčíslování škod na životním prostředí a možností dohledání škůdce a jeho adekvátního postihu.

Ve spolupráci s Justiční akademií se v říjnu 2021 uskutečnil seminář věnovaný trestným činům proti životnímu prostředí. Současně došlo k přijetí novely pokynu obecné povahy č. 4/2009, Vzorového organizačního řádu, jež nabyla účinnosti dnem 1. 1. 2021, a která rozšířila povinné specializace na environmentální kriminalitu vedle krajských státních zastupitelství a Nejvyššího státního zastupitelství též na okresní a vrchní státní zastupitelství.

K postihu pytláctví byla na základě iniciativy Policie ČR projednána změna dosud platného Sazebníku minimálních hodnot upytlačené zvěře. Dne 4. 10.2021 byl zveřejněn na stránkách Ministerstva zemědělství nový Sazebník, který slouží pro orientační určení nikoli nepatrné hodnoty zvěře uvedené ve skutkové podstatě trestného činu pytláctví podle § 304 trestního zákoníku. Posouzení znaku tohoto trestného činu „v hodnotě nikoli nepatrné“ i díky sazebníku nepůsobí v praxi větší potíže a umožňuje rozlišit na místě přestupky od trestných činů. Sazebník má doporučující charakter a pro řízení před soudem je třeba zpravidla zpracovat znalecký posudek přesněji určující hodnotu zvěře.

[Účinnější zbraň na pytláky: Ministerstvo zemědělství společně s Policií ČR zvýšilo sazby za nelegálně ulovenou zvěř \(eAGRI\)](#)

V červnu 2021 odstartovala série webinářů projektu STRIKE (Stronger Training and Increased Knowledge for Better Enforcement against Waste and Mercury) pořádaných Univerzitou Limerick (Irsko) a financovaná z Fondu EU pro vnitřní bezpečnost. Členkou Poradního sboru projektu je i zástupkyně národního korespondenta Mgr. Kateřina Weissová. Závěrečná konference se uskutečnila dne 9. 2. 2022. Materiály k webinářům jsou k dispozici na webových stránkách projektu.

[STRIKE | UNITAR | Switzerland \(strikeproject.org\)](#)

V rámci činnosti Evropské sítě státních zástupců pro životní prostředí (ENPE), jejímž členem je Vrchní státní zastupitelství v Praze a konkrétně zástupkyně národního korespondenta Mgr. Kateřina Weissová, byla v roce 2021 věnována značná pozornost přípravě revize Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. Návrh směrnice, který počítá s rozšířením a zpřesněním definic trestných činů, které členské státy mají postihovat prostředky trestního práva, stanovením nových druhů trestů a výše horní hranice trestních sazeb u některých z nich a dále např. s doporučujícím seznamem polehčujících a přitěžujících okolností lze nalézt na odkazu:

[EUR-Lex - 52021PC0851 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

V úzké návaznosti na Hodnotící zprávu o osmém kole vzájemných hodnocení „Praktické provádění a fungování evropských politik v oblasti předcházení a potírání trestné činnosti proti životnímu prostředí“, jež byla publikována dne 14. 11. 2018 [shrnutí ze zprávy o činnosti za rok 2019], a přijetí opatření v roce 2019 a 2020, došlo především k legislativním změnám **v netrestní oblasti**.

Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, vychází z vládního návrhu vedeného jako sněmovní tisk 676. V podrobnostech k legislativnímu procesu týkajícímu se tohoto zákona srov. webový odkaz:

<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=676>

Tímto zákonem dle důvodové zprávy dochází k zakotvení nové právní úpravy v oblasti odpadů, neboť dosavadní zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, již nevyhovuje současným legislativně-technickým požadavkům a v důsledku postupné implementace evropských předpisů se stal i nepřehledným a komplikovaným. Z toho důvodu je publikován nový právní předpis upravující zejména zajištění ochrany životního

prostředí a zdraví lidí a trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů předcházením vzniku odpadů a nakládáním s nimi v souladu s hierarchií odpadového hospodářství za současné sociální únosnosti a ekonomické přijatelnosti.

Nový zákon o odpadech nově upravuje proti stávající úpravě problematiku poplatku za ukládání odpadů na skládku a poplatku za komunální odpad. Problematika poplatku za komunální odpad bude nově upravena pouze v zákoně o místních poplatcích. Další důležité změny se týkají sběru odpadu. Provozovatelé sběren odpadů budou povinni vybavit prostory zařízení kamerovým systémem a uchovávat záznamy po stanovenou dobu a dále se zpřísnují podmínky pro sběr odpadů pomocí mobilních zařízení. Rovněž je tímto zákonem řešena problematika nelegálně soustředěného odpadu (tzv. černých skládek). V tomto ohledu úprava vychází z ústavně zakotveného principu „vlastnictví zavazuje“ a stanovují se tak postupy pro zjištění osoby odpovědné za nelegálně soustředěný odpad a pro zajištění, aby byl odpad odklizen a předán do zařízení určeného pro nakládání s odpady. Dále se v zákoně zejména podrobněji vymezují postupy, jimiž je možno určit, že odpad přestane být odpadem, stanovuje se povinnost pravidelné revize či časového omezení u povolení provozu zařízení určeného pro nakládání s odpady a zavádí se obchodování s odpady jako činnost se samostatným povolením. **Tento zákon nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2021.**

Zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností, rovněž vychází z vládního návrhu vedeného jako sněmovní tisk 677.

Srov.:

<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=677>

Tímto zákonem se dle důvodové zprávy stanovují pravidla pro předcházení vzniku odpadu z vybraných výrobků (elektrická a elektronická zařízení (elektrozařízení), baterie a akumulátory, pneumatiky a vozidla), práva a povinnosti výrobců při uvedení vybraných výrobků na trh, práva a povinnosti osob při nakládání s výrobky s ukončenou životností a působnost správních orgánů v oblasti předcházení vzniku odpadu z vybraných výrobků a v oblasti nakládání s výrobky s ukončenou životností. Předmětem úpravy tak je tedy regulace obsahu nebezpečných látek ve vybraných výrobcích, prevence vzniku odpadů z vybraných výrobků, regulovaný zpětný odběr či sběr výrobků s ukončenou životností s cílem zajistit co největší podíl jejich opětovného použití a recyklace a zvláštní pravidla pro nakládání s výrobky s ukončenou životností včetně jejich využití a odstranění. Zákon rovněž do značné míry sjednocuje a komplexně upravuje pravidla pro vznik a fungování kolektivních systémů, která jsou v současnosti zejména v oblasti elektrozařízení zcela nedostatečná. Cílem zákona je i zajištění vysoké úrovně ochrany životního prostředí a zdraví lidí před negativními dopady odpadů z vybraných výrobků, a to v souladu s příslušnými předpisy Evropské unie. Zákon o výrobcích s ukončenou životností je ve vztahu speciality k (novému) zákonu o odpadech a použije se přednostně. Zákon o odpadech jako obecná právní norma bude aplikován subsidiárně, tj. nestanoví-li zákon o výrobcích s ukončenou životností jinak. Tento zákon nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2021 s výjimkou ustanovení § 69 odst. 2 písm. c), které nabývá účinnosti dnem 1. července 2023.

Zákon č. 543/2020 Sb., je změnový zákon, mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpadech a zákona o výrobcích s ukončenou životností.

Tento zákon vychází z vládního návrhu vedeného jako sněmovní **tisk 678** a nabyl účinnosti také dnem 1. ledna 2021.

Dalším zákonem vztahujícím se k ochraně životního prostředí je **zákon, kterým se mění zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů.**

Vyhláška č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů (Katalog odpadů), stanovuje Katalog odpadů, postup pro zařazování odpadu podle Katalogu odpad, obsah školení pro hodnocení nebezpečných vlastností odpadu, obsahové náležitosti zadání hodnocení nebezpečných vlastností odpadu, metody a postup hodnocení nebezpečných vlastností odpadu nebo obsahové náležitosti osvědčení, sdělení a dokumentační zprávy. Citovaná vyhláška nabyla účinnosti dnem 27. 1. 2021.

Již v roce 2020 byly ustaveny mezíresortní pracovní týmy zaměřené jednak na implementaci Akčního plánu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2023, jednak na plnění opatření č. 1 Strategie prevence a potírání trestné činnosti související s odpady na období let 2021 – 2023.

V rámci soustavy státního zastupitelství je vyvíjena snaha o zvyšování a prohlubování znalostí a zkušeností státních zástupců s tímto druhem trestné činnosti.

Pokud jde o **vzdělávací akce**, navzdory epidemii COVID-19 se v roce 2021 uskutečnila celá řada akcí:

Seminář „Wild Life Crime v České republice“ spolupořádaný Ministerstvem vnitra a Centrem environmentálních forenzních věd Ústavu životního prostředí Přírodovědecké fakulty UK v Praze ve dnech 28. – 29. 1. 2021 (online i prezenčně).

Seminář „Nelegální zabíjení volně žijících živočichů v ČR“ spoluorganizovaný Ministerstvem životního prostředí a Justiční akademii dne 18. 3. 2021 (online i prezenčně).

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=11583.

Webinář „Trestná činnost proti životnímu prostředí“ organizovaný Vrchním státním zastupitelstvím v Praze (Mgr. Kateřinou Weissovou) dne 28. 4. 2021.

Seminář Justiční akademie „Trestná činnost proti životnímu prostředí“ ve dnech 13. – 15. 10. 2021. Srov.:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=12001.

Seminář byl zaměřen na problematiku nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin, problematiku nelegálního nakládání s odpady, týrání zvířat a jeho trestání a poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293 a 294 trestního zákoníku).

4. Ochrana kulturních památek

Bez jakýchkoli relevantních poznatků.

III. Vybraná soudní judikatura

1. Nálezy a rozhodnutí Ústavního soudu³

a) Nález Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2021 sp. zn. IV. ÚS 2009/20⁴

Je-li jednotlivec povinen snášet zásahy, popř. úkony prováděné orgány veřejné moci, musí mít v demokratickém právním státě podle čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky k dispozici prostředky ochrany a nápravy, a to včetně odškodnění podle čl. 36 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod, prokáže-li se, že nejednal jakkoli protiprávně, a nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (jako např. při nesprávném zadržení řidičského průkazu) bylo nezákonně zasaženo do jeho základních práv a svobod.

Stěžovatel byl 6. 5. 2018 zastaven při řízení motorového vozidla hlídkou Policie České republiky, která u něho provedla silniční kontrolu včetně orientačního testu DrugWipe, který vyšel jako pozitivní na látku amfetamin a metamfetamin. Stěžovatel popřel, že by byl pod vlivem návykových látek, a na výzvu policistů se podrobil lékařskému vyšetření moči a krve s negativním výsledkem. Během silniční kontroly byl stěžovateli zadržen řidičský průkaz podle § 118b zákona o silničním provozu

Usnesením ze dne 4. 6. 2018 Magistrát hlavního města Prahy vydal záznam o usnesení, kterým rozhodl o zastavení řízení o zadržení řidičského průkazu stěžovatele, neboť v pravomocně skončeném řízení o skutku ze dne 6. 5. 2018, pro který byl uvedený řidičský průkaz zadržen, nebyl uložen trest zákazu řízení motorových vozidel a věc přestupku byla záznamem o usnesení ze dne 4. 6. 2018, podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, odložena. Dne 4. 6. 2018 převzal právní zástupce stěžovatele předmětný řidičský průkaz, což značí, že stěžovatel jej neměl v držení od 6. 5. 2018 do 4. 6. 2018.

Stěžovatel v listopadu 2018 nejprve neúspěšně uplatnil u České republiky, Ministerstva dopravy (vedlejší účastnice řízení před Ústavním soudem), nárok na náhradu škody a nemajetkové újmy, jež mu byla způsobena neoprávněným zadržením řidičského průkazu. Posléze podal žalobu k Obvodnímu soudu pro Prahu 1. Zatímco obvodní soud mu částku ve výši 36 534 Kč s příslušenstvím přiznal, odvolací Městský soud v Praze žalobu zamítl. Na rozdíl od obvodního soudu totiž dospěl k závěru, že v řízení o zadržení řidičského průkazu bylo postupováno v souladu s příslušnou právní úpravou obsaženou v zákoně o silničním provozu a nejde tak o nesprávný úřední postup ve smyslu § 5 a 13 zákona č. 82/1998 Sb.

Stěžovatel se poté obrátil na Ústavní soud. Ve své ústavní stížnosti mimo jiné namítal, že byl omezen v možnosti užívat svůj majetek a vykonávat své povolání v důsledku postupu orgánů veřejné moci, a má proto nárok na náhradu za jejich

³ Tato část byla zpracována na základě pravidelných zpráv „Sledování rozhodovací činnosti Ústavního soudu k postavení a působnosti státního zastupitelství“ vypracovávaných Mgr. Ing. Markétou Daňkovou, asistentkou působící na kabinetu nejvyššího státního zástupce, a Mgr. Žanetou Vašíčkovou, asistentkou zástupkyně ředitele analytického a legislativního odboru Nejvyššího státního zastupitelství, v tomto případě za období roku 2021.

⁴ Srov. webový odkaz:

<https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=115264&pos=4&cnt=31&typ=result>.

postup. Stěžovatel zdůrazňuje, že se nedopustil žádného protiprávního jednání v silničním provozu, přesto mu bylo znemožněno téměř měsíc řídit motorová vozidla.

Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná. I když jde o částku tzv. v bagatelní výši, závěry přijaté městským soudem mohou mít vliv i na jiná další řízení, a proto „ústavněprávní hodnota sporu“ převáží nad „kvantitativní stránkou věci“.

Základní právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem plyne přímo z čl. 36 odst. 3 Listiny. Ústavní soud shledal, že v demokratickém právním státě je nepřípustné, aby v důsledku toho, že orgán veřejné moci použije při silniční kontrole motorového vozidla orientační test na přítomnost drog v těle řidiče, jehož výsledky jsou falešně pozitivní, nesl jakékoliv negativní materiální následky jednotlivcům.

b) Nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021 sp. zn. I. ÚS 3449/19⁵

Nalezení hranice, při které budou obecné soudy osobám blízkým přiznávat nároky plynoucí z ustanovení § 2959 občanského zákoníku, a kdy nikoliv, je velmi nesnadné. Z ústavněprávního hlediska je proto podstatná ta skutečnost, že obecné soudy tuto hranici v konkrétním případě stanovily a své rozhodnutí řádně odůvodnily.

V březnu 2014 utrpěla dcera stěžovatelů při dopravní nehodě závažná poranění, jejichž rozsah a důsledky jsou blíže popsány v napadených rozhodnutích. V důsledku poranění byla nezletilá uvedena do umělého spánku a její stav byl kritický. Z umělého spánku byla nezletilá probuzena až zhruba po třech týdnech. Její rodiče, stěžovatelé, jí přitom byli neustále nablízku. Nezletilá absolvovala několik operací a následně byla upoutána na lůžko bez možnosti pohybu, přičemž toto období trvalo přibližně šest měsíců. Po zlepšení zdravotního stavu nezletilé následovala časově náročná rehabilitace. V důsledku nastalých skutečností byli rodiče, zejména pak stěžovatelka, zcela vyloučeni z jakéhokoliv osobního života. Stěžovatelé mají za to, že v souvislosti s negativním prožitkem způsobeným dopravní nehodou jejich dcery, mají právo na náhradu škody ve smyslu § 2959 občanského zákoníku

Obecné soudy však dospěly k závěru, že zranění nezletilé nelze kvalifikovat jako zvlášť závažné zranění ve smyslu shora uvedeného ustanovení občanského zákoníku.

Obecné soudy se podle nich nezabývaly tím, jakým způsobem zasáhlo zranění dcery do života stěžovatelů, jakým způsobem došlo k narušení jejich rodinného života, ani jakým způsobem byl ovlivněn jejich soukromý život. Podle stěžovatelů došlo ústavní stížností napadenými rozhodnutími k zásahu do základních práv a svobod, jež jsou garantovány čl. 10 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

Ústavní soud konstatoval, že z ústavněprávního hlediska je podstatnou především ta skutečnost, že se Nejvyšší soud věnoval výkladu ustanovení § 2959 občanského zákoníku, a to zejména pak „zvlášť závažnému ublížení na zdraví“. Nejvyšší soud navázal výklad ustanovení zejména na závažnost následků primární oběti. Důvodem je především ta skutečnost, že vyjádření útrap sekundární oběti je jen těžko

⁵ Srov. webový odkaz:

<https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=115269&pos=1&cnt=1&typ=result>.

uchopitelné a pomyslným odrazovým můstkem může být právě zdravotní stav primární oběti. Nelze zpochybnit, že sekundární oběti si během úrazů osob blízkých procházejí značným emocionálním vypětím, nicméně, toto lze jen stěží objektivizovat (navíc si lze relativně snadno představit situaci, kdy i u méně závažného poranění budou osoby blízké subjektivně vnímat poranění velmi intenzivně). Z toho důvodu je nesebné nalezení hranice, při které budou obecné soudy osobám blízkým přiznávat nároky plynoucí z ustanovení § 2959 občanského zákoníku, a kdy nikoliv. Hledání této hranice je pak ponecháno především na judikatuře obecných soudů. Z ústavněprávního hlediska je dále podstatnou ta skutečnost, že obecné soudy tuto hranici v konkrétním případě stanovily a své rozhodnutí řádně odůvodnily.

Z výše vyložených důvodů Ústavní soud neshledal, že by napadenými rozhodnutími bylo zasaženo do základních práv a svobod stěžovatelů. Proto předmětnou ústavní stížnost zamítl.

c) Nález Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2021 sp. zn. II. ÚS 498/21⁶

Trestním řádem příkladmo vyjmenované podmínky nutné obhajoby (§ 36 odst. 2 trestního řádu) je nutné chápat tak, že je-li zatčený orgány veřejné moci vyzván k takovému procesnímu vyjádření, které může pro něho mít zásadní význam, nesmí se tak stát bez předchozího řádného poučení o významu a důsledcích takového vyjádření a také o tom, že před takovým vyjádřením má právo poradit se s obhájcem, který, nevyžádá-li si jej zatčený sám, musí mu být z moci úřední ustanoven (nález sp. zn. I. ÚS 469/16 ze dne 22. března 2016). Jestliže cizinci nebyl v řízení před soudem přetlumočen trestní příkaz a poučení o opravném prostředku a opak nelze jednoznačně dovodit dostupnými prostředky, je při existenci takových pochybností třeba mít za to, že se cizinec řádným způsobem nevzdal svého práva na odpor proti trestnímu příkazu. Opačný postup je porušením práva cizince na spravedlivý proces (čl. 36 odst. Listiny základních práv a svobod).

Stěžovatel byl dne 23. 12. 2020 v 18,30 hodin podle § 76 odst. 1 trestního řádu zadržen policií poté, co měl způsobit dopravní nehodu tím, že měl řídit osobní automobil a narazit do před ním jedoucího osobního automobilu, přičemž stěžovateli měla být dechovou zkouškou provedenou policií v 18:11 hodin téhož dne zjištěna hladina 3,22 ‰ alkoholu v krvi. Důvodem zadržení bylo podezření, že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu. Stěžovateli bylo dne 24. 12. 2020 sděleno podezření, byl k věci vyslechnut a dne 25. 12. 2020 státní zástupce Okresního státního zastupitelství Praha-východ podal návrh na potrestání stěžovatele. Dne 25. 12. 2020 se od 14:15 hodin konalo u nalézacího soudu vazební zasedání.

Při vazebním zasedání stěžovatel nebyl obhajován obhájcem, byla však přítomna tlumočnice. Po výslechu stěžovatele a krátkém přerušení zasedání je v protokolu o vazebním zasedání uvedeno, že se stěžovateli doručuje trestní příkaz, jímž nalézací soud stěžovatele uznal vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, za nějž jej podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku odsoudil k trestu vyhoštění v trvání čtyřiceti dvou měsíců a trestu zákazu činnosti spočívajícím v zákazu řízení motorových vozidel v trvání čtyřiceti dvou měsíců. Následně je v protokolu uvedeno, že bylo dáno poučení. Následuje

⁶ Srov. webový odkaz:

<https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=116149&pos=2&cnt=2&typ=result>.

přípis „Po poučení o opravných prostředcích uvádí obviněný: vzdávám se práva podání odporu, za osoby oprávněné. Nežádám písemný překlad trestního příkazu ani výzvy k vycestování, postačí mi přetlumočení.“ Poté je uvedeno, že je obviněnému předána výzva k vycestování z České republiky neprodleně nejpozději do 30. 12. 2020 do 23:59 hodin. Dne 31. 12. 2020 stěžovatel doručil soudu odpor proti trestnímu příkazu. Přípisem ze dne 4. 1. 2021 mu však nalézací soud sdělil, že poté, co se stěžovatel výslovně vzdal práva podat odpor, nabyl trestní příkaz právní moci, neboť se téhož práva vzdal i státní zástupce. K podanému odporu proto soud nemůže přihlížet. Soud jej dále upozornil, že pokud se nachází i nadále na území České republiky v rozporu s pravomocně uloženým trestem vyhoštění, dopouští se další trestné činnosti, a to přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní.

Stěžovatel ve své ústavní stížnosti namítal, že mu nebyl přetlumočen ani přeložen trestní příkaz a poučení o opravných prostředcích ani výzva k vycestování. Stěžovatel tvrdil, že tlumočnice překládala jen vlastní průběh vazebního zasedání, nikoli však již trestní příkaz a poučení o důsledcích a významu vzdání se práva na podání odporu. Soud jej navíc neinformoval ani o jeho právu poradit se s obhájcem a o možnosti požádat o jeho ustanovení.

Možnost vzdát se práva na odpor ihned po doručení trestního příkazu, která je upravena v § 314g odst. 1 trestního řádu, není sama o sobě problematická. Obecné soudy mají povinnost bedlivě zkoumat okolnosti, za nichž se obviněný či jiná oprávněná osoba svého práva na odpor proti trestnímu příkazu vzdává. Zda za situace, kdy je důkladně obeznámena s veškerými důsledky takového rozhodnutí, anebo za situace, kdy takové rozhodování je dotčeno okolností způsobilou omezit její jiná práva. Nepříjemné přitom je, pokud ji do takového omezujícího postavení uvede přímo soud, který má jako nezávislý arbitr posuzovat otázky viny a trestu.

S okolnostmi, za nichž se obviněný či jiná oprávněná osoba vzdává svého práva na odpor proti trestnímu příkazu, souvisí též s jedním z nejdůležitějších základních práv osob, proti nimž je trestní řízení vedeno: řádným a efektivním výkonem práva na obhajobu podle čl. 37 odst. 2, čl. 40 odst. 3 Listiny a čl. 6 odst. 3 písm. b) a c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Podle těchto ustanovení patří mezi minimální práva každého, kdo je obviněn z trestného činu, také právo mít přiměřený čas a možnost k přípravě obhajoby a obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce.

V čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy jsou tedy obsažena tři dílčí práva. Prvním a základním právem obviněného je právo obhajovat se sám. Další dvě alternativy uvedené v citovaném článku zaručují právo být účinně obhajován obhájcem, je-li to třeba, ustanoveným z úřední moci. Právo na obhajobu prostřednictvím obhájce, které je právem zásadním mezi právy utvářejícími pojem spravedlivého procesu a které zabezpečuje účinnost ostatních záruk předvídaných čl. 6 Úmluvy, představuje klasický příklad takových práv, u nichž se vyžaduje zvláštní ochrana standardu "vědomého a rozumného vzdání se práva". Před tím, než z chování účastníka může být vyvozeno, že se takového práva vzdal, musí být zřejmé, že mohl rozumně předvídat, jaké důsledky jeho jednání může mít. Je třeba též zohlednit, zda se obviněný vzhledem k okolnostem nebo svým osobním charakteristikám nenacházel ve zranitelném postavení. V případě pochybností, které nejsou zjevně nepodložené, jsou obecné soudy dokonce povinny si ověřit, zda obviněný měl v době, kdy byl nějakým způsobem omezen na svobodě (zadržení, vazba), možnost přístupu k obhájci a zda jeho volba vzdát se práva na pomoc obhájce může být považována za svobodnou a dobrovolnou.

Účel ústavně zaručeného práva na právní pomoc v oblasti trestního soudnictví spočívá v záměru poskytnout jedinci vystavenému trestnímu stíhání dostatek času k obraně (obhajobě) a také zajistit, že vůči němu budou orgány činné v trestním řízení vystupovat v mezích zákona a při respektu k jeho ústavně zaručeným právům. To platí tím spíše, pokud procesní úkony orgánů veřejné moci směřují vůči někomu, kdo je zbaven osobní svobody, a kdy jeho rozhodovací schopnosti jsou v důsledku toho eo ipso sníženy či omezeny. Trestním řádem příkladmo vyjmenované podmínky nutné obhajoby (§ 36 odst. 2) je proto nutné chápat tak, že je-li zatčený orgány veřejné moci vyzván k takovému procesnímu vyjádření, které může pro něho mít zásadní význam, nesmí se tak stát bez předchozího řádného poučení o významu a důsledcích takového vyjádření a také o tom, že před takovým vyjádřením má právo poradit se s obhájcem, který, nevyžádá-li si jej zatčený sám, musí mu být z moci úřední ustanoven.

Takovým procesním vyjádřením (úkonem) je také vzdání se opravných prostředků vůči rozhodnutí orgánů veřejné moci tam, kde je zákon připouští. To platí i pro vzdání se práva odporu vůči trestnímu příkazu. I v takovém případě je k naplnění ústavně zaručeného práva na právní pomoc v oblasti trestního soudnictví nezbytné poskytnout jedinci vystavenému trestnímu stíhání dostatek času k obhajobě a skutečný, nikoli pouze formální, přístup k právní pomoci. To platí tím spíše u osoby zbavené osobní svobody a znevýhodněné neznalostí českého jazyka a původem z jiné země.

Právo na tlumočnicka je zakotveno jako ústavně zaručené základní právo v čl. 37 odst. 4 Listiny, jakož i v čl. 6 odst. 3 písm. e) Úmluvy, a v čl. 14 odst. 3 písm. f) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (dále jen "Pakt"). Jeho naplnění představuje *conditio sine qua non* uplatnění všech ostatních procedurálních práv osoby, která neovládá jazyk, v němž je řízení vedeno. Právo na obhajobu je zakotveno v čl. 40 odst. 3 Listiny, v čl. 6 odst. 3 Úmluvy a v čl. 14 odst. 3 Paktu. Obě tato práva představují jak na úrovni vnitrostátní, tak mezinárodní významné garance spravedlivého průběhu soudního řízení. ESLP ve své judikatuře zastává názor, že určení situací, v nichž je nezbytné tlumočení zajistit, je povinností soudu. Těmto východiskům odpovídá i rozhodovací praxe Ústavního soudu, zejména nálezy sp. zn. III. ÚS 3816/16, jehož závěrů se stěžovatel dovolával. Podle něj, pokud panuje pochybnost o tom, zda byl cizinci v řízení před soudem přeložen (tlumočen) trestní příkaz a poučení o opravném prostředku a tuto pochybnost nelze odstranit, je třeba presumovat, že se cizinec práva podat odpor proti trestnímu příkazu nevzdal.

Ze spisového materiálu vyplývá, že písemný překlad trestního příkazu vyhotovován nebyl, neboť stěžovatel prohlásil, že na něm netrvá (učinil tak opakovaně - jednak v době zadržení za přítomnosti tlumočnice před policejním orgánem, jednak na vazebním zasedání před soudem). Ústavní soud se proto zaměřil na otázku zachování ústavně právních požadavků na vzdání se práva opravného prostředku.

Z výše uvedeného shrnutí skutečností zaznamenaných v trestním spisu plyne, že stěžovatel neměl v řízení před soudem obhájce a nebyl o takové možnosti soudem poučen. Jedná se přitom o cizince, který neumí česky a byl soudu předveden ze zadržení. Je nesporné, že stěžovatel byl znevýhodněnou (zranitelnou) osobou ve smyslu dřívějších závěrů Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva a povahu a důsledky vzdání se práva odporu měl možnost pochopit toliko z poučení soudu, nikoli z vysvětlení jím zvoleného či soudem ustanoveného obhájce. Věc nespadala pod výslovně vyjmenované případy nutné obhajoby podle § 36 trestního

řádu. S ohledem na postavení stěžovatele bylo namístež jej řádně poučit o významu a důsledcích vyjádření a také o tom, že má před takovým vyjádřením právo poradit se s obhájcem, který, nevyžádá-li si ho sám, mu musí být z moci úřední ustanoven.

Zvukový záznam z předmětného veřejného zasedání, který je ze zákona pravidlem toliko připouštějícím výjimky, nebyl pořizován z rozhodnutí předsedy senátu (resp. samosoudce) nalézacího soudu a tuto skutečnost nemohl stěžovatel nijak ovlivnit. Ústavní soud se již v minulosti vyjádřil kriticky k praxi, kdy z vazebního zasedání není pořizován zvukový záznam [srov. nález ÚS ze dne 3. 3.2020 sp. zn. III. ÚS 4284/18].

V protokolu je výslovně uvedeno, že byl stěžovateli přetlumočen doručený návrh na potrestání, u doručení trestního příkazu tato informace uvedena není (z údaje uvedeného posléze o tom, že stěžovatel nepožaduje písemný překlad trestního příkazu, postačí mu přetlumočení, nelze získat jistotu, zda a kdy k přetlumočení skutečně došlo). Z protokolu vyplývají navíc nejasnosti ohledně jazyka, kterým se stěžovatel u soudu vyjadřoval.

Za dané situace nelze proto vyloučit, že stěžovatel právní úkon - vzdání se odporu proti trestnímu příkazu učinil pod tlakem okolností a aniž mu plně porozuměl. Lze také jen stěží předpokládat, že by se stěžovatel, jako evidentní laik v právu, spontánně práva odporu proti trestnímu příkazu vzdal, pokud by nebyl k takovému kroku obecným soudem vyzván, navíc v situaci, kdy následovalo předání a dobrovolné převzetí výzvy k vycestování (do pěti dnů) s datem do půlnoci předcházející poslednímu dni v roce.

Z dostupných dokladů tedy nelze s jistotou dovodit, že nalézací soud poskytl stěžovateli záruky vztahující se ke vzdání se práva opravného prostředku ve smyslu závěrů judikatury Ústavního soudu a ESLP uvedeným výše. Ústavní soud proto konstatoval, že nalézací soud porušil ústavně zaručená základní práva stěžovatele na spravedlivý proces, na právní pomoc v řízení před soudy a na obhajobu a tlumočnicka podle čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 2 a odst. 4 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

d) Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 9. 2021 sp. zn. II. ÚS 2225/21⁷

Podstatou principu *in dubio pro reo* je, že přetrvávají-li po provedeném dokazování důvodné pochybnosti o existenci relevantních skutkových okolností (např. ve vztahu ke skutku, osobě pachatele nebo zavinění), jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, orgány činné v trestním řízení jsou povinny rozhodnout ve prospěch obviněného. V případě, kdy soudy v předmětné věci vyloučily v souvislosti s mechanismem útoku na vozidlo pomocí kuličky, jinou možnost rozbití okna vozidla, nelze v daném případě princip *in dubio pro reo* uplatnit.

Ústavní stížností napadeným rozsudkem Krajského soudu v Praze byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, 2 písm. a), c) trestního zákoníku, ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, za což byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 6 let, dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na

⁷ Srov. webový odkaz:

<https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=117462&pos=1&cnt=1&typ=result>.

dobu 7 let. Stěžovateli byla zároveň uložena povinnost nahradit nemajetkovou újmu v penězích dvěma poškozeným ve výši 50 000 Kč a dalším dvěma poškozeným ve výši 100 000 Kč. Trestného činu se stěžovatel dopustil ve zkratce tím, že si na silnici osobním automobilem a agresivním způsobem jízdy vynucoval uvolnění levého jízdního pruhu i při vědomí vysoké hustoty silničního provozu. Následně hodil ze svého automobilu do skla předních dveří vedle jedoucího osobního automobilu kuličku z tvrdého materiálu, čímž rozbil skleněnou výplň dveří, poranil dva jezdce, přičemž nezletilý poškozený v důsledku této události trpěl po několik měsíců posttraumatickou stresovou poruchou. K dopravní nehodě s těžkými následky nedošlo jen díky rozvážené reakci řidiče.

Vrchní soud v Praze odvolání stěžovatele zamítl. Soustředil se na tři okruhy otázek, a to na totožnost pachatele, způsob provedení činu a reálné i možné následky jednání stěžovatele. Poukázal na řádné provedení stěžejních důkazů a jejich promítnutí do odpovídající právní kvalifikace a výměry uložených trestů. Neztotožnil se s poukazem stěžovatele na judikaturu Ústavního soudu ohledně provádění rekognice. V projednávané věci proběhla rekognice standardním způsobem, obžalovaného stěžovatele poznali dva svědci, kteří nebyli na jeho odsouzení nijak zainteresováni, a zejména se nejednalo o jediný rozhodující důkaz.

Následně Nejvyšší soud stěžovatelovo dovolání odmítl jako zjevně neopodstatněné. Nejvyšší soud také v projednávané věci neshledal žádný extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a prováděnými důkazy. Dle Nejvyššího soudu věnoval Krajský soud v Praze náležitou pozornost výpovědi poškozené, přičemž nechal k její věrohodnosti vypracovat znalecký posudek. Nejvyšší soud se dále věnoval námitkám co do hmotněprávního posouzení věci i otázky ukládání trestu a dospěl k závěru, že v postupu krajského i vrchního soudu neshledává žádné vady.

Těžištěm ústavní stížnosti je tvrzení, že stěžovatel se na místě činu nevyskytoval, příslušné vozidlo neřídil, měl ho totiž půjčený svědek K. K. Napadená rozhodnutí jsou proto stížená řadou vad. Stěžovatel nemohl být usvědčen vnitřně rozpornou výpovědí poškozené a nesprávně provedenou rekognicí. Nemohlo ani dojít k rozbití skla auta poškozených vyhozenou kuličkou. Pochybnosti o průběhu trestného činu měly být vyloženy ve prospěch stěžovatele dle zásady *in dubio pro reo*.

Ústavní soud zopakoval, že není oprávněn se vymezovat proti procesu dokazování prováděnému v trestním řízení, nachází-li se v mezích zásady volného hodnocení důkazů. Zákon ani Ústava nepředepisují soudu, jaký důkazní prostředek má k prokázání, které skutečnosti zvolit [nález ÚS ze dne 6. 8. 2008 sp. zn. II. ÚS 881/08] a jakou důkazní sílu má jednotlivým důkazům připsat [usnesení ÚS ze dne 13. 3. 2014 sp. zn. III. ÚS 859/13], přičemž soud je oprávněn a zároveň povinen hodnotit důkazy podle svého vnitřního přesvědčení, a to jak jednotlivě, tak ve vzájemné souvislosti [viz nález ÚS ze dne 23. 10. 2014 sp. zn. I. ÚS 1677/13 či nález ÚS ze dne 24. 11. 2005 sp. zn. I. ÚS 455/05].

Proces dokazování však nestojí zcela mimo přezkumnou pravomoc Ústavního soudu. Ten ve své rozhodovací praxi definoval výjimky, v nichž může mimořádně proti procesu dokazování a ustálení skutkového stavu před obecnými soudy zasáhnout. Tak může učinit v případech, jestliže skutková zjištění nevyplývají z provedených důkazů, případně je-li mezi skutkovými zjištěními a právními závěry extrémní nesoulad či jejich zdánlivý nesoulad není řádně odůvodněn, jestliže byly důkazy hodnoceny zjevně svévolně, odpovědnost za výsledek dokazování byla

fakticky přenesena na soudního znalce či jestliže na základě provedených důkazů nelze s nejvyšším stupněm jistoty uzavřít, že obviněný se dopustil jednání kladeného mu za vinu, přičemž však jednotlivé nesrovnalosti či mezery ve skutkových zjištěních nutně tento stupeň jistoty nenarušují.

Dalšími výjimkami jsou případy, v nichž závěry dokazování nejsou přesvědčivě, logicky a úplně odůvodněny v závislosti na druhu rozhodnutí, předmětem dokazování nebyl skutek, jímž byl obviněný nakonec shledán vinným, případně v nichž dokazování bylo provedeno jednostranně v neprospěch obviněného, nebo ve zcela nedostatečném rozsahu, případně obviněný neměl možnost účinně reagovat na změnu náhledu obecných soudů na právní kvalifikaci.

V nynější věci žádná takováto situace nenastala. Obecné soudy provedly proces dokazování řádně a v souladu se zásadami volného hodnocení důkazů a materiální pravdy, dokazování nelze považovat za jednostranné. Pokud se jedná o identifikaci pachatele, soudy se opíraly o celou řadu konzistentních a vzájemně se podporujících důkazů - výpovědí poškozených, výpovědí svědků, výpisu telekomunikačního provozu. Věrohodnost klíčové svědkyně byla podložena znaleckým posudkem. Stěžovatele usvědčila i nepřesvědčivá a nelogická výpověď svědka K. K. Rekognici ze strany poškozené je skutečně nutno přiznat nižší důkazní sílu v důsledku ovlivnění paměťové stopy dříve ukázanými fotografiemi stěžovatele a svědka K. K. v rámci podání vysvětlení [nález ÚS ze dne 20. 6. 2017 sp. zn. I. ÚS 3709/2016]. Na druhou stranu přesvědčivě poznal pachatele v rámci rekognice i poškozený Jan P., který dané fotografie neviděl. Rekognice navíc byla jen jedním z více důkazů objasňujících totožnost pachatele.

V souvislosti s mechanismem útoku na vozidlo pomocí kuličky se stěžovatel dovolával dodržení principu *in dubio pro reo*. Jeho podstatou je, že přetrvávají-li po provedeném dokazování důvodné pochybnosti o existenci relevantních skutkových okolností (např. ve vztahu ke skutku, osobě pachatele nebo zavinění), jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, orgány činné v trestním řízení jsou povinny rozhodnout ve prospěch obviněného. Nicméně v posuzované věci obecné soudy vyloučily jinou možnost rozbití okna vozidla. S ohledem na to, že šlo o souhru okolností, kterou by bylo prakticky nemožné opakovaně nasimulovat, vysvětlily, proč není nutné za tímto účelem provádět další znalecký posudek. Z výpovědi poškozené dále vyplynulo, že když kontaktovala stěžovatele telefonicky po dopravní nehodě, sdělil jí, že kuličku dostal od syna a ukládá si ji u řadicí páky. Po nehodě byla kulička nalezena ve vozidle poškozených s viditelnými zřetelnými stopami toho, že prošla procesem nárazu. Obecné soudy jednoznačně vyloučily, že se mohla dostat do vozidla jiným způsobem než, jak je popsáno ve skutkovém ději. Ústavní soud nespátřuje v takovémto hodnocení porušení principu *in dubio pro reo*.

Ve vztahu k tzv. opomenutým důkazům Ústavní soud připomenul, že se jedná o důkazy, jejichž neprovedení není odůvodněno. Neakceptování důkazního návrhu lze založit pouze tím, že nemá relevantní souvislost s předmětem řízení, není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost či je nadbytečný. K tomu ale v posuzované věci nedošlo, neboť obecné soudy odpovídajícím způsobem reagovaly na návrhy obhajoby, některým vyhověly (např. výslech navržených svědků), v případě jiných důkazů zase odůvodnily nadbytečnost jejich provádění. Důkazní břemeno spočívalo na obžalobě a věrohodnosti jednotlivých výpovědí se obecné soudy náležitě věnovaly.

S ohledem na uvedené, Ústavní soud neshledal namítané porušení základních práv či svobod stěžovatele a dospěl tak k závěru, že jde o návrh zjevně neopodstatněný, a ústavní stížnost odmítl.

e) Nález Ústavního soudu ze dne 3. 12. 2021 sp. zn. II. ÚS 3237/20⁸

Odvolací soud rozhodl, navíc bez náležitého odůvodnění, flagrantně nesprávně, neboť v důsledku údajné procesní vady rozsudku soudu prvního stupně (mělo jít o res iudicata) stěžovatelce upřel odvolací přezkum adhezního výroku o náhradě škody, ač tato měla ve věci postavení poškozeného. Intenzita této vady řízení dosahuje ústavněprávní roviny přezkumu, neboť bylo, v rámci daném čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces v aspektech práva na přístup k soudu, práva na meritorní rozhodnutí a práva na řádné odůvodnění rozhodnutí. Materiálním důsledkem popsaného pochybení je pak i porušení práva na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. V rozsahu, v jakém bude stěžovatelka uspokojena v civilním řízení z majetku obchodní společnosti jako dlužníka, zanikne povinnost obviněného k náhradě škody ve vztahu k týmž uspokojeným pohledávkám.

Ústavní stížností napadeným rozsudkem byl k odvolání obžalovaného (v tomto řízení vedlejší účastník) podaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 tento rozsudek zrušen ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody. Dále bylo znovu rozhodnuto tak, že obžalovaný se při nezměněném výroku o vině přečinem poškození věřitele odsuzuje za tento trestný čin a dále za sbíhající se zločin podvodu a zločin křivého obvinění, kterými byl uznán vinným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří roků s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání pěti let. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu či funkce člena statutárního orgánu jakékoliv obchodní společnosti a družstva na dobu sedmi roků. V odůvodnění rozsudku odvolací soud k tomu uvedl, že „o nároku poškozené společnosti bylo již pravomocně rozhodnuto, a to rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 sp. zn. 17 C 324/2014 ze dne 12. 1. 2015 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze sp. zn. 91Co 99/2015 ze dne 9. 6. 2015. Tato skutečnost bránila uplatnění nároku poškozené společnosti v adhezním řízení v rámci trestního procesu, proto odvolací soud v této části napadený rozsudek pouze zrušil.“

Ve své ústavní stížnosti stěžovatelka brojila proti zrušení výroku o náhradě škody odvolacím soudem. Stěžovatelka je toho názoru, že rozhodnutí civilních soudů nezakládaly překážku věci rozhodnuté, a proto měla právo na to uplatnit nárok na náhradu škody v adhezním řízení v rámci trestního řízení (resp. domáhat se tímto způsobem práva na náhradu škody, která byla trestným činem způsobena). S ohledem na judikaturu Nejvyššího soudu má stěžovatelka za to, že překážka věci rozhodnuté dána nebyla, a pokud měl Městský soud v Praze jiný názor, měl nastítnit, v čem spočíval, tedy měl uvést, proč rozsudky z občanského soudního řízení vnímá jako překážku věci rozhodnuté. Městský soud v Praze se však při svém rozhodování o náhradě škody a v napadaném rozsudku od této judikatury odchýlil (resp. se jí vůbec nezabýval), a to bez náležitého odůvodnění.

⁸ Srov. webový odkaz:

<https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=118503&pos=1&cnt=1&typ=result>.

Účastníku řízení náleží v rámci práva na spravedlivý proces právo na meritorní rozhodnutí o předložené věci. Takovým meritorním rozhodnutím je v kontextu přezkoumávané věci nepochybně nejen rozhodnutí o vině a trestu, ale i akcesorické (svou povahou však meritorní) rozhodnutí o povinnosti obžalovaného nahradit poškozenému škodu, byl-li nárok na náhradu škody poškozeným řádně uplatněn, a navíc byla výrokem nalézacího soudu náhrada přiznána.

Adhezní trestní řízení ve své podstatě nahrazuje občanskoprávní řízení, v němž by jinak byl nárok na náhradu škody uplatňován. Výrok trestního soudu, jímž byl podle § 228 odst. 1 trestního řádu přiznán nárok poškozeného na náhradu škody vůči obžalovanému, je exekučním titulem a musí snést test ústavnosti jako kterékoli jiné meritorní rozhodnutí soudu. Trestní soud má proto v adhezním řízení povinnost postupovat co do odůvodněnosti svého rozhodnutí se stejnou péčí jako civilní soud, který rozhoduje o náhradě škody ve věcech občanskoprávních. V rámci rozhodování o náhradě škody musí tudíž trestní soud vzít v úvahu všechna ustanovení občanskoprávních předpisů o odpovědnosti za škodu.

V nyní projednávaném případě odvolací soud v trestním řízení zrušil výrok o náhradě škody, kterým soud prvního stupně uložil povinnost obžalovanému nahradit vyčíslenou škodu stěžovatelce, která měla v trestním řízení postavení poškozeného.

Porovnáním výroků obou rozsudků, tedy rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10 a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5, lze dospět k jednoznačnému závěru, že jde o zcela rozdílné tituly k plnění a že prvně citovaný rozsudek civilního soudu nemůže v daném případě představovat překážku věci pravomocně rozsouzené, a tedy odůvodnit zrušení adhezního výroku bez dalšího. Odvolací Městský soud v Praze v odůvodnění svého rozhodnutí ohledně zrušení adhezního výroku v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 ani podrobněji nerozvedl, o co svůj názor, že se jedná o týž nárok, a tedy o překážku rei iudicatae, opírá. Již jeho (ne)odůvodnění rozhodnutí v takto závažné věci, která nevyhnutelně ústí v nedobytnost pohledávky stěžovatelky, a tedy k porušení jejího základního práva na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, je důvodem pro kasační zásah Ústavního soudu.

Ústavní soud odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu [viz usnesení NS ze dne 27. 3. 2008 sp. zn. 4 Tz 72/2007 či usnesení NS ze dne 31. 7. 2018 sp. zn. 6 Tdo 772/2018], která přílehavě interpretuje vztah odpovědnosti za škodu a její náhrady v adhezním řízení vůči řízení civilnímu, a činí tak i v souladu s požadavkem na ochranu vlastnictví uvedeným v čl. 11 odst. 1 Listiny. V usnesení ze dne 27. 3. 2008 sp. zn. 4 Tz 72/2007 zaujal Nejvyšší soud názor, že "Podle § 228 odst. 1 trestního řádu může být obviněnému uložena povinnost, aby nahradil škodu způsobenou trestným činem podvodu podle § 250 trestního zákoníku, který spáchal jako jednatel a jediný společník společnosti s ručením omezeným vylákáním peněz na podkladě smlouvy uzavřené mezi touto společností a poškozeným, přestože ke stejnému plnění, jaké představuje uložená náhrada škody, tj. k vrácení podvodně vylákaných peněz, byla již předtím pravomocně zavázána rozhodnutím vydaným v občanskoprávním řízení i společnost s ručením omezeným, jejímž jménem obviněný jednal a která dosud nesplnila svůj závazek. V takovém případě zde není překážka uvedená v § 44 odst. 3 trestního řádu."

Ústavní soud z výše uvedených důvodů vyhověl ústavní stížnosti a napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu uvedeném ve výroku tohoto nálezu zrušil.

2. Judikatura Nejvyššího soudu

a) Rozh. č. 4/2021 Sb. rozh. tr.

Trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání, pokud ve smyslu § 8 odst. 4 písm. d) zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, jednající fyzická osoba není trestně odpovědná z důvodu nepřičetnosti za protiprávní čin přičitatelný právnické osobě podle § 8 odst. 1, 2 zákona č. 418/2011 Sb.

Srov.:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1DFDCAB383AE8D16C125861F001B8A3F?openDocument&Highlight=0,

b) Rozh. č. 9/2021 Sb. rozh. tr.

Znak přečinu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 trestního zákoníku „neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc“, bude zpravidla naplněn, jestliže se pachatel po dopravní nehodě vůbec nezajímá o zdravotní stav zraněné osoby, nevyvíjí žádnou aktivitu k její záchraně, případně ke zmírnění následků, které byly dopravní nehodou vyvolány, neposkytne nutnou součinnost jiné osobě při přivolání lékařské pomoci potřebné pro ochranu života a zdraví poškozené osoby a místo nehody následně bez dalšího opustí.

Srov.:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/441096B279DFEBEEC12585F10016047B?openDocument&Highlight=0,

c) Rozh. č. 15/2021 Sb. rozh. tr.

I. Přestože při posuzování zákonných podmínek hrubé nedbalosti podle § 16 odst. 2 trestního zákoníku je důležité subjektivní hledisko pachatele, nelze odhlížet od objektivních okolností případu, zejména od toho, jakou činnost pachatel vykonával, s jak nebezpečnou věcí při tom zacházel a jak závažný následek mohl způsobit.

U určitých specifických činností, jako je např. letecký provoz, je namístě vyžadovat daleko vyšší míru opatrnosti a hranice hrubé nedbalosti může být níže než u běžných lidských činností.

Zřejmou bezohlednost k zájmům chráněným trestním zákonem ve smyslu § 16 odst. 2 trestního zákoníku je nutno spatřovat v jednání pachatele spočívajícím ve sledu leteckých manévřů, při nichž letěl relativně delší dobu v nepovolené výšce, mimořádně nízko nad terénem, který neznal a kde mohl předpokládat různé překážky v podobě elektrických vedení apod., navíc aniž by provedl důkladnou předletovou přípravu a pozorně sledoval prostor před sebou.

II. Subjektivní stránka spáchaného trestného činu nemusí být ve skutkové větě v odsuzujícím rozsudku vyjádřena vždy popisem vnitřního vztahu obviněného (pachatele) k následku. Postačí, že vyplývá z popsaného způsobu jednání, který nepřipouští jiné právní posouzení než závěr o určité formě zavinění. To, jak výslovně je nutno subjektivní stránku ve výroku rozsudku popsat, záleží na tom, o jaký trestný čin jde.

Srov.:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/8A7B8417C2229023C125859B00160B80?openDocument&Highlight=0,

d) Rozh. č. 22/2021 Sb. rozh. tr.

Neoprávněným lovem ve smyslu skutkové podstaty trestného činu pytláctví podle § 304 trestního zákoníku jsou jednání, která se vymykají zákonným podmínkám lovu podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“). Znak „neoprávněně“ je proto nutno vykládat v celém kontextu zákona o myslivosti, tedy nejen s přihlédnutím k ustanovení § 46 a § 48a zákona o myslivosti, ale také k ustanovení § 45 odst. 1 zákona o myslivosti a objektu trestného činu, kterým je ochrana přírody, resp. volně žijící zvěře a ryb, jakož i ochrana práva myslivosti a výkonu rybářského práva. Platí tedy, že i osoba, která dodržela formální náležitosti § 46 odst. 1 zákona o myslivosti (má povolenku k lovu, lovecký lístek, zbrojní průkaz atd.) a loví zvěř v rozporu s výslovným zákazem podle § 45 zákona o myslivosti, jedná nad rámec vydaného povolení, a tedy neoprávněně ve smyslu skutkové podstaty trestného činu pytláctví podle § 304 trestního zákoníku.

Srov.:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/125E4BFCC4F73368C1258658001B7F5C?openDocument&Highlight=0,

e) Rozh. č. 24/2021 Sb. rozh. tr.

Jestliže policejní orgán v přípravném řízení obdržel před vstupem do obydlí (např. hotelového pokoje) souhlas jeho uživatelů k tomu, aby v tomto obydlí provedl úkon trestního řízení spočívající v ohledání obydlí nebo jeho části jako místa činu (§ 113 odst. 1 trestního řádu), nelze samotné provedení tohoto úkonu považovat za nezákonné, a to především z důvodu uděleného souhlasu ve smyslu čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Pokud policejní orgán v obydlí při ohledání místa činu (§ 113 odst. 1 trestního řádu) provedl rovněž úkony typické pro domovní prohlídku (např. přemísťování věcí, odkrývání doposud skrytých prostor a nahlížení do nich), pro jejíž provedení však nebyly splněny zákonné podmínky (§ 83 odst. 1 trestního řádu), je třeba tímto způsobem zajištěné důkazy, pokud nebyly dobrovolně vydány podle § 78 odst. 1 trestního řádu, považovat za nezákonné, neboť jde o důkazy získané v průběhu úkonu trestního řízení, který svou povahou již odpovídal domovní prohlídce ve smyslu § 82 odst. 1 trestního řádu.

Ta část důkazů, která byla policejním orgánem získána postupem prováděným v rámci ohledání místa činu, který již svým charakterem odpovídal domovní

prohlídce, pro jejíž provedení nebyly splněny zákonné podmínky, je absolutně nepoužitelná. Opačný postup by vedl k zásahu do práva obviněného na spravedlivý proces ve smyslu hlavy páté Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Srov.:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/F9DE5E071A434816C12585B400179DCB?openDocument&Highlight=0,null,

f) Rozh. č. 29/2021 Sb. rozh. tr.

Trestný čin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku může spáchat i řidič motorového vozidla, který v důsledku nedostatečného sledování silničního provozu a překročení nejvyšší povolené rychlosti narazil do jiného motorového vozidla stojícího v tomtéž jízdním pruhu a usmrtil jeho řidiče, který se v důsledku poruchy tohoto motorového vozidla pohyboval u něj. Trestní odpovědnost pachatele zde není vyloučena tím, že stojící motorové vozidlo nebylo řádně označeno jako překážka silničního provozu a že jeho řidič neměl na sobě oděvní doplňky s označením z retroreflexního materiálu. Zcela bez významu je, že usmrcený řidič, který byl držitelem platného řidičského oprávnění, neměl potvrzení o zdravotní způsobilosti k řízení motorového vozidla.

Srov.:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/78726CF1D3CE9195C12584150018D8FF?openDocument&Highlight=0,null,

g) Rozh. č. 34/2021 Sb. rozh. tr.

Není porušením zásady ne bis in idem, a není tedy dán důvod nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. k) trestního řádu, pokud je pachatel, který v úmyslu vylákat plnění z pojištění úmyslně vyvolal pojistnou událost (dopravní nehodu), uznán vinným přečinem pojistného podvodu podle § 210 odst. 2 trestního zákoníku, ačkoliv byl v souvislosti s touto dopravní nehodou již předtím příslušným správním orgánem postižen za přestupek podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, spočívající v porušení § 4 písm. a), písm. b) a § 5 odst. 1 písm. b) tohoto zákona tím, že se řádně nevěnoval řízení motorového vozidla.

Srov.:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/75D8A92825BD59BAC12586E400160DC2?openDocument&Highlight=0,null,

h) Rozh. č. 46/2021 Sb. rozh. tr.

Předběžným opatřením soudu, jehož porušením lze spáchat přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 trestního zákoníku, se rozumí předběžné opatření podle § 400 až § 414 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, nikoliv předběžné opatření uložené podle § 88b a násl. trestního řádu. Pro případ neplnění podmínek předběžného opatření uloženého v trestním řízení zákon předvídá právní důsledky v ustanovení § 88o trestního řádu.

Srov.:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/18F026A9B26CE6B9C12584080032DC47?openDocument&Highlight=0,null,

i) Rozh. č. 55/2021 Sb. rozh. tr.

Vykonává-li znalec přibraný orgánem činným v přípravném řízení ve věci znaleckou činnost též v řízení před soudem (např. na základě předvolání k výslechu u hlavního líčení), soud podle § 110b trestního řádu určí výši jím vyúčtovaného znalečného. Pro účely přiznání znalečného se přibráním znalce k podání znaleckého posudku rozumí i jeho předvolání soudem k výslechu podle § 108 trestního řádu.

j) Rozh. č. 56/2021 Sb. rozh. tr.

Pořízení druhého a dalšího vyhotovení překladu písemnosti soudním překladatelem v blízké časové souvislosti s vyhotovením prvním (např. je-li pořízení více vyhotovení překladu od počátku zadavatelem vyžádáno) nezakládá nárok soudního překladatele na to, aby mu byla, vedle odměny za překlad podle § 3 vyhlášky č. 507/2020 Sb., o odměně a náhradách soudního tlumočnicka a soudního překladatele, přiznána ještě další odměna podle § 5 této vyhlášky za každé další vyhotovení téhož překladu. Pořízení dalšího vyhotovení provedeného překladu v takovém případě nevyžaduje kontrolu shody zdrojového projevu s překladem a nejde o další odbornou tvůrčí (překladatelskou) činnost, ale jen o technicko-administrativní činnost, za kterou soudnímu překladateli náleží jen náhrada hotových výdajů, nikoli odměna.

IV. Aktivity v netrestní oblasti působnosti zabezpečované státním zástupcem OVŽNV Mgr. Václavem Kotasem, LL. M.

Z oblasti působnosti státního zastupitelství v civilním řízení přetrvávají poznatky o tom, že insolvenční řízení je v některých případech sofistikovaným způsobem zneužíváno a je nástrojem legalizace protiprávního jednání s trestněprávním přesahem. Jedná se o důmyslné a delší dobu připravované deliktní způsoby součinnosti některých účastníků řízení s třetími osobami, které zpravidla zasahují i do dalších insolvenčních řízení, či manipulace s insolvenčním řízením tak, aby byla udržena kontrola nad provozem závodu dlužníka a bylo zabráněno, aby v rámci prohlášeného konkurzu došlo k odhalení problematických kroků insolvenčnímu řízení předcházejících apod. Jak bylo popsáno i v předchozích zprávách národního korespondenta, rizika zneužití insolvenčního řízení mají svůj původ v nastavení právní úpravy (viz např. problematika tzv. „předbalené“ reorganizace).

V roce 2021 se insolvence specificky dotkly ve větší míře nejrůznějších investičních entit, které slibovaly svým věřitelům vyšší výnosy (typicky formou emisí dluhopisů, v některých případech se investiční operace nicméně blížily i „Ponziho“ schématu). U těchto typů insolvencí nelze identifikovat jednotný problém, spíše se v nich různě

promítá snaha o manipulaci s insolvenčním řízením, snaha o zakrytí předchozího nezákonného vyvádění majetku a snaha o krácení skutečných věřitelů.

V rámci působnosti státního zastupitelství nebylo zjištěno, že by se do shora uvedené situace nějak promítla epidemie onemocnění COVID-19.

V. Semináře, školení a jiné vzdělávací aktivity včetně mezinárodních

Seminář „**Wild Life Crime v České republice**“ spolupořádaný Ministerstvem vnitra a Centrem environmentálních forenzních věd Ústavu životního prostředí Přírodovědecké fakulty UK v Praze ve dnech **28. – 29. 1. 2021** (online i prezenčně).

Seminář Justiční akademie „**Nová legislativa a nové instituty v oblasti trestního práva**“, **8. 3. 2021**.

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=11352

Seminář „**Nelegální zabíjení volně žijících živočichů v ČR**“ spoluorganizovaný Ministerstvem životního prostředí a Justiční akademií dne **18. 3. 2021** (online i prezenčně).

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=11583.

Seminář Justiční akademie „**Trestné činy v dopravě**“ ve dnech **7. – 9. 4. 2021** (online):

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=11584.

Webinář „**Trestná činnost proti životnímu prostředí**“ organizovaný Vrchním státním zastupitelstvím v Praze (Mgr. Kateřinou Weissovou) dne 28. 4. 2021.

X. Národní kongres „Dopravní úrazovost. Znalectví v ČR“, v Mikulově, hotel Galant, **2. – 3. 9. 2021**, bylo zde předneseno vystoupení k tématu „**K nebezpečné jízdě v silniční (železniční) dopravě**“ JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D. Srov.:

<http://symma.cz/dopravniurazovost/>.

http://symma.cz/dopravniurazovost/down/du_2021_program.pdf.

Seminář Justiční akademie „**Trestná činnost proti životnímu prostředí**“ ve dnech **13. – 15. 10. 2021**. Srov.:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=12001.

Seminář byl zaměřen na problematiku nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin, problematiku nelegálního nakládání s odpady, týrání zvířat a jeho trestání a poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293 a 294 trestního zákoníku).

Celorepublikový seminář specialistů Služby kriminální policie a vyšetřování po linii dopravních nehod ve dnech 4. – 5. 10. 2021 v hotelu Šumava v Kašperských Horách.

Seminář „**Zdravotnické právo**“, dne 20. 10. 2021.

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=11993.

Seminář Justiční akademie „Trestné činy v dopravě“ dne 4. 11. 2021 (prezenčně):

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=12019

VI. Oblast legislativy, připomínkové řízení k návrhům právních předpisů a nelegislativním materiálům

V oblasti legislativní byly v rámci ALO připomínkovány např.: **Zpráva o životním prostředí v České republice-2019** (1 SL 301/2021), **Návrh novely zákona č. 73/2012 Sb., o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech, ve znění pozdějších předpisů** (1 SL 318/2021), **Návrh vyhlášky o změně a zrušení některých právních předpisů o vyhlášení zvláště chráněných území** (1 SL 324/2021), **Návrh novely zákona č. 254/2001 Sb., vodního zákona, ve znění pozdějších předpisů** (1 SL 343/2021), **Výroční zpráva o stavu veřejné správy v České republice za rok 2020 a Informace o plnění implementačních plánů strategického rozvoje rámce veřejné správy ČR pro období let 2014-2020 za rok 2020** (1 SL 371/2021), **Zpráva o stavu lidských práv v České republice v roce 2020** (1 SL 378/2021), **Zpráva o životním prostředí České republiky-2020** (1 SL 389/2021), **Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022-2027 a změna Statutu Republikového výboru pro prevenci kriminality** (1 SL 391/2021), **Návrh novely nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit** (1 SL 392/2021), **Návrh novely nařízení vlády č. 352/2014 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024** (1 SL 397/2021), byla rovněž činěna vyjádření, případně byl zpracováván podklad pro **Zprávu o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020** (ve srovnání s rokem 2019; 1 SL 102/2021), **Zhodnocení současného stavu v oblasti forenzní analýzy** (1 SL 117/2021), **Zhodnocení stávající struktury a kapacity orgánů vymáhajících právo v oblasti životního prostředí a návrhy dalších opatření** (1 SL 118/2021), **Žádost o podklady k plnění úkolu 5.1 Akčního plánu potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin** (1 SL 123/2021), **Informace o plnění Národní strategie bezpečnosti silničního provozu za rok 2020** (1 SL 124/2021), **Identifikace problémů spojených s nastavením poměru mezi správním a trestněprávním postihem protiprávních jednání namířených proti životnímu prostředí se zaměřením na neoprávněné nakládání s odpady** (1 SL 126/2021), **Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2022 a 2023** (1 SL 136/2021), **Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku za rok 2021** (ve srovnání s rokem 2020) – podklad (1 SL 149/2021).